

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skogsfrun.

Skogsfrun

Min krumma var en gång
tillsammans med en del andra myddor
i Västraby skogen och plöcka rätter. När
de väl kom in i skogen, stod där ett
långt, långt fruntimmer. Den tog sig då
dristigheten att gå fram och fråga, var hon
hade hemma. Hon sa då, att hon hade
hemma i Slägerup. Han ville prata mer
med henne, men hon ville inte svara.
De andra skyndade att gå sin väg, för de
förestod att det var skogsfrun.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckhästen

Bäcka hästen

En dräng, som tjänte
i Hurva hade en kväll varit ute och skjut-
sat någon och kom hem vid 11-tiden.
Det var starkt måskan den natten och när
han kom stes vid gården såg han en
vit häst, som gick utanfö' porten. Man ha-
de en vit häst på det stället och drängen
trodde att det var den som kommit lös. Söka fånga bäckhästen
Han sa därför: "Å du ute i kväll, grälle", och
sökte få tag i honom. Men hur drängen än
lockade på honom och sprang, kunde han
anta inte få fäste i hästen. Då gav sig denne
till att skratta rätt i vädret och då förstod

2513

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3

drängen att det var bäckhästen. När han
sen kom in i stallet, stod hästen som hade
sökt där

Den kloka gumman i Snärtinge

Den kloka gumman
i Snärtinge

I Snärtinge (Skar-

i Snärtinge

hults s:n) bodde en klok gumma, som
min far varit hos när han var poj.
Hon hade ord om sig att komma mer än
andra.

En gång tänkte betjänten vid Skar-
hult att lura henne. Han tog en band
något - vad det var visste jag inte - om en
kakelugn och skicka en annan person
till henne, för det skulle beta att det
ej var från honom. När kvinnan mätt
litet, sa hon: "Ja, där är ingenting
som felas, mer än att ni får ta

2513

5

och lägga lite bättre in i den". Hon
förstod, att man drev med henne.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Mamma Rykterdal" vid Viderup.

Vid Viderups gods

fanns för en kvinna, som man så bestade för "skäver". Hon tog och skrapade av all smuts, som var i springorna på bordet och blandade denna i vatten, som den sjuka skulle dricka. — Hon måtte också med en tråd.

Hon kallades "Mamma Rykterdal," eftersom mannen var ryktbare

"Mamma Rykterdal"

vid Viderup.

Bota skäver

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Kloka-Anna" i Småland

"Kloka-Anna" i Små-
land.

En kvinna i Värmland
sökte Kloka-Anna i Småland i sin
nppväst. En man gick dit upp för att
fråga henne. Han hade ett av kvinnans
brevtyg med sig. Han gick flera dagar. När
han kom till Kloka-Anna talade han om
sjukdomen och lämnade fram brevet.
Hon mätte detta. När han så utträttat sitt
ärende, frågade han vad hon blev skyldig.
"Hon skicka en kanna med, som man skulle
ha för besväret", sa kvinnan. Men då gick
han, för kvinnan hade skrivit två brev
med hoorn. Då så Kloka-Anna:

Måta brevet

Veta om någon ljög

"Skicka' hon inte två kronor, som jag skulle ha?" Då blev mannen snopen och sa' att det hade han glömt nu och så gav han henne de två kronorna. Sen sa' hon:

"Ja, nu kan det dröja en tid, innan du kommer hem. För när du kommer ett stycke möter du någon, och så kommer du hit igen." Mycket riktigt. Han mötte en bekant kvinnan, som han följde med tillbaka till Kloka-Arena.

Förutse framtida händelser

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Den kloka i Bara.

En murare Nilsson i
Ljelsöa blev en gång mycket sjuk. En
annan murare hade kastat en full
kunta för honom. Han fick värk och
låg i aravis. Till slut sökte han en
koirna i Bara. Hon hjälpte honom, så
att han blev duktig.

En son fått reda på att muraren fått
hjälpa, tog och reste till henne för att pröva
hennes. Han kom dit och hälsa på och
sa sitt ärende och sa: "Här har varit
en murare, som sökt mig för värk. Hur
kan man hjälpa för sånt?" - "Ja, ja!"

Den kloka i Bara.

Bota värk, som härats
på någon

honn "det är en förm kastat för honn och
förm han gått över." "Vem skulle det vara?"
frågade mannen. "Ni ska få se honn,"
Hon tog då fram en spann vatten och en guldring. Frammana Någons bild
Han skulle så titta gerson ringen och så skulle i en vattenspegel
han på vattnet få se bilden av mannen, som
var skuld till muarens död. "Ah," sa mannen,
"jag bryr mig inte om att vänta, det blir
ingenting." "Ja," sa kvinnan, det tar bara
lång tid, för han har lång väg, att gå. Han
skall först över en bro." Då han vänt
sat litet, såg han, att i vattnet kom fram
en man, som han mycket väl kände till
När han såg honn, höll han nästan för
att killa, så förvånad blev han.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mannen som löste sig från trolldomen genom att sö ekollon. Mannen som löste sig

Det var en bonde, som från trolldomen genom

hade ett hemman vid Övedskloster. Han var att sö ekollon

"hogärbomme" vid godset och hade en dräng.

År 1185

Mannen var ute för jämt om nätterna och man
kommer inte frista var han höll hus.

Om dagarna var han slo och ville inte gö.

pa något. Hans korvorna blev usliga och

sa' sin drängen: "Kan du upptäcka var han

är, skall du få något." En kväll tog

drängen ut sig efter honom. Vid Öveds-

kloster ligger liksom ett berg vid sjön. Där

sig drängen att mannen gick in. När drängen

kom hem talade han om detta för matmoran.

Han var sen i lag med mannen och ville

att han skulle be sig fri. Men han sa', att
det kunde han inte. En som kände till
berget sa' då till honom att han skulle
be sig fri för så lång tid, som det dröjde
tills en skörd, som han sådde, hurrit
bli färdig att lugga. Detta gjorde bonden
också och fick tillåtelse. Den andre
frädde honom då till att få ägoron (ek-
ollon. Det gjorde han och på blev han fri
länge. Den ekskog, som växte upp ur
de ollon, han sådde, kallades Tve skog
eftre namnet, som hette Tve.

(Jfr Lindkvists (Nautholm, Hertösa s: 4) säger om
"Från i Svalis samt Skånska Folkminnen 1929
sid 24, Sæden, som ikke høstes.)

Skåne
Holmby
Sjunt. Gust. Andersson

2513

13

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En historia om prästen som lärde kvingan å sina
De va jo mien fattig-
dom si förr i varden. Då va där inga
fattigåra eller älderdomskin. Där va
en fattig kvinga som bodde fattig ve en
prästgård. Hon visste inte, va hon
skulle göra. Hon va' blott och ville
inte gå ut å tugga. Då gick hon å
beklaga si förr prästen. Å prästen hen
sa': "Ja, de e ingenting annat förr di å
göra än å sina". "Äck, de kann ja' inte",
sa' kvingan. "Då ska ja' lära di", sa'
prästen. "Du ska lägga en ullsajs på en
boq, lägga å par halustrå i kors

En historia om
prästen som lärde
Kvingan å sina
Aa 1645

Meine
Helmholtz
über Sagen

2513

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

14

över sassen å lägga hämmarna ihoba
över pannan å monsa me monglen.

Hjälper de ente, så skader de ente, ska-
der de ente, så hjälper de ente."

Kvingan gjorde som hon hade blev lardor
å hon fortjena mied me pänga på di
vised.

En gång så hände de eveller
tid, att prästen sät ble mied sjing.

Då sa' prästafren: "Darr e jo den darrnade
kvingan. Darr e jo mied folk, som
söger bringe. Kanske kan hon hjälpa."

"Ah, darr e ingenting me bringe" sa'
prästen, for han visste va' hon bone.

Härr de va; så slicka' prästa-
fren på' etta kvingan. Kvingan
kom och börja å göra snickkonster

Hinge
Halmström

2513

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

15

sa som prästen hade lart hinga. Hon
la en bog för bared, la en ullsajt för
bogen i ett par halmsträ för sajsen,
la ihopa nävorna i morssa me mongen,
sa som prästen hade lart hinga.

Hör de va si kom prästen te å gri-
na. Han kom jo ute hålla si för
gin, när han sa, va' hon gör.

Å en kulle, som han hade i halsen,
den kom då te å spricka. Sin ble
han dockti igen å di kom ut, ad
de va kvingan som hade hjälpt prästen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sjukdomar åsamkade av
Vattenväsen

Sjukdomar åsamkade av
Vattenväsen

En kvinna hade fått barn. När hon där hon bodde jamm en bäck, och där tog orran och kastade ut blodet vid födseln. Då var där något som kom in och satte sig på bröstet på henne och började att spela. Somran det kom in, höides det liksom om en bjällra ringar. Så fort man tände ett ljus släcktes det. Man sökte då en klok kvinna. Hon sa att man skulle tända den stora änden på ljuset. Då skulle det inte släckas. Så gick det också. Men kvinnan blev allt sämre och till slut dog hon. Aestringen

krävdes hon väl, eller på blor hon skrämd,
för hon kunde varken äta eller dricka de
sista dagerna.

Smeden: Hammarlund
var som litens jag alldeles sönderbruten i
kroppen. Utanför hans hem kann en
bäck och här hade legat och letat. Han
kunde inte äta något och man ränta-
de att han skulle dö. Man tog då och
sökte "Lars Tann" (Årsmispägen) och sen
berijade pägen att kvickerna fick och blev
därpå igen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lappskott

Lappskott

Man sa', att de kunde
skjuta ända från Lappland hit ner, och
den som träffades av skottet blev för-
dömd. Min far hade en dräng, som fött
lappskott, i 7-8 års ålder. Benet
liksom växt bort och blev alldeles itre-
brutet och han blev halt.

2513

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVM. S. Paul Anderson
M. O. Christianson
Halmby

19

Ståm
Hörta
Halmby
sept 1930

Skydd på klineväggar

Skydd på klineväggar

För var det vanligt

att man klädde väggar, som voro av lera
(råsten eller kline), med halms eller sör
för ^{skydd} mot regn och vind eller för att
husen skulle bli varmare. Det var i allmän-
het endast de för väder och vind värst utsatta
väggarna — således ej väggarna åt gårdssidan —
som belövde detta skydd. I Halmby, som ligger
vid ån, använde man sör, på andra ställen,
ex. i Sängelsås, halms. Halmen eller säven
fastgjordes vid väggarna med ribbor eller
plakar, som fastspikades i korsvirket.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Häxeri vid smörkärning

Häxeri vid smör-
kärning

Man påstod för, att de som kunde sådant, lätt tog smörret från mjölken när man kärnade. En gång, när vi kärnade där hemma, blev det inget smör, utan mjölken blev bara sur. Min syster fick då gå till Åsorns pojken. När hon då kom in till honom, frågade hon, om som kunde ha skull till det. "Är det någon mjölk med?" frågade Åsorns pojken di. Nej, det hade hon inte. "Ja, då kan jag inte säga? Han ordinerade sen att man skulle ge honom pepparrötter. Det gjorde vi också. När vi surkärnade, tröjde det väl inte igen min-

2513

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

21

Fr, förrän smiset kom upp i stora klubb-
pat.

Folkminnen upptecknade efter Olof Christiaupson, Holmby ²²
 Innehållsförteckning.

Skogsfem	1.
Bäckhästen	2.
Den kloka grumman i Snärtinge	4.
"Mamma Rykterdel" vid Viderup	6.
"Kloka Anna" i Småland	7.
Den kloka i Bora	9.
Mannen som löste sig från hollömsen genom att så ekollon	11.
En historia om prästen som lärde barningen å sina	13.
Sjukdomar isaukkade av vattenväsen	16.
Lappskald	18.
Sköld på klinevägg	19.
Höteri vid smörkärning	20.